

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 465/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. apríla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť P., P., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť P. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet advokátky JUDr. Z. M., P., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti P. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2010 doručená sťažnosť P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) z 19. mája 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 32/2010 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“). Sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 465/2010-15 zo 7. decembra 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) a krajským súdom svojím konečným návrhom domáhal odstránenia stavby – železných stĺpov v celkovom počte 27 kusov spolu s ich základmi uloženými v zemi z nehnuteľnosti, ktorá mu vlastnícky patrí. O návrhu rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 10 C/99/2005-99 z 11. decembra 2009 tak, že návrh zamietol a toto rozhodnutie na základe odvolania podaného sťažovateľom krajský súd ako vecne správny potvrdil rozsudkom sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010.

Sťažovateľ svoju sťažnosť podľa čl. 127 ústavy okrem iného odôvodnil takto: «Železné stĺpy sú súčasťou stavby trolejbusovej dráhy (a nie súčasťou pozemnej komunikácie), preto nie je odstránenie stĺpov nutné podmieňovať odstránením celej pozemnej komunikácie, ako dôvodia všeobecné súdy. Sťažovateľ uvádza, že pozemná komunikácia nachádzajúca sa na jeho pozemku slúži pre rôzne dopravné prostriedky, ktorých prevádzka nevyžaduje zriaďovanie ďalších stavieb, ako je to v prípade trolejbusovej dopravy. Sťažovateľ nevidí preto žiaden logicky ani právny dôvod, pre ktorý by mal povinnosť, proti svojej vôli, strpieť obmedzenia ďalšími stavbami nad rámec stavby pozemnej komunikácie. ... Sťažovateľ, ako vlastník pozemku, je aktívne legitimovaný k žalobe na odstránenie časti stavby, aj keď sa jej ďalšia časť nachádza na pozemku osoby, ktorá nie je účastníkom konania. ... Podľa dostupnej judikatúry platí, že rozhodnutie o odstránení stavby je následkom, ktorý bez ďalšieho postihuje vlastníka stavby, ktorý v konaní nepreukáže podmienky, pre jej dodatočné povolenie. Tento následok celkom jednoznačne vyplýva zo stavebného zákona i z logiky veci (Nález ústavného súdu ČR, sp. zn. II. ÚS 48/02 zo dňa 8. 4. 2004). ...

Porušovateľ nezohľadnil v odvolacom konaní, že P., odbor dopravy, ako príslušný špeciálny stavebný úrad, listom zo dňa 17. 6. 2005 oznámil Mestu P., že voči nemu začína konanie o dodatočnom povolení stavby trolejbusovej dráhy, vedenej po nehnuteľnosti na parcele č.

Porušovateľ v odôvodnení rozsudku odkazuje na zákon č. 513/2009 Z. z. s účinnosťou od 1. 1. 2010 a svoje rozhodnutie zdôvodňuje odkazom na jeho znenie, bez toho, aby sa vysporiadal so skutočnosťou, že žalobca podal žalobu dňa 14. 6. 2005 v čase, kedy citovaný právny predpis nebol súčasťou právneho poriadku štátu. Právne vzťahy medzi účastníkmi konania neboli navyše upravené spôsobom ako porušovateľ v napadnutom rozsudku uvádza. Sťažovateľ nedostal odpoveď na to, prečo porušovateľ aplikuje právnu normu - zák. č. 513/2009 Z. z. na právny vzťah účastníkov konania, keď platí zákaz retroaktivity. Odôvodnenie rozhodnutia, použitý výklad obsahu a zmyslu právnych noriem súdom je takto v rozpore s princípom právneho štátu, ktorého súčasťou je aj princíp právnej istoty zahrňajúci prvok predvídateľnosti práva. ...

Obsah vlastníctva tvorí zväzok tzv. subjektívnych vlastníckych práv. Rozhodujúce miesto medzi nimi zaberá právo s vecou nakladať (ius disponendi), alebo oprávnenie vlastníka určovať ďalšie právne osudy veci, napr. vec predať, požičať a taktiež prenajať. Dispozičné právo vlastnícke je možné výnimočne obmedzovať zákonom, nakoniec také obmedzenie sa však musí vzťahovať rovnakým spôsobom na všetkých vlastníkov.

„Nikto nemôže byť zbavený svojho majetku, s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanoví zákon a obecné zásady medzinárodného práva“. Podľa tohto ustanovenia Európsky súd pre ľudské práva, stručne povedané posudzuje, či obmedzenie užívania majetku (vlastníckeho práva) sleduje legitímny cieľ, či je v súlade s vnútroštátnym právom a či je primerané vo vzťahu k sledovanému cieľu... „Funkcia vlastníť majetok a jeho ochrana spočíva vtom, aby sa vlastníkovi poskytla a súčasne aj trvale garantovala právna istota, že vlastnícke právo k veci, ktoré nadobudol v súlade s platnými zákonmi, nemôže obmedziť alebo využiť bez právneho dôvodu“. ...

Všeobecný súd je pri hodnotení dôkazov viazaný tiež skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom. ... Poukazujeme na skutočnosť, že porušovateľ sa nevysporiadal zákonným spôsobom s odvolacími dôvodmi sťažovateľa. ... V prípade, keď sú právne závery súdu

v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, alebo v rozpore so zákonom alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, je nutné takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 1, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny.»

Sťažovateľ na základe uvedeného žiadal, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo P., podľa čl. 1 ods. 1, 2, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1, 4, čl. 46 ods. 1, čl. 144 ods. 1, čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 ods. 1, 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 3 Co 32/2010 zo dňa 19. 5. 2010, porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. 5. 2010, sp. zn. 3 Co 32/2010, sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

4. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť P. trovy konania v sume spolu 254,88 €, za 2 úkony právnej pomoci... do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Krajský súd sa k sťažnosti vyjadril listom č. 10185/2010 z 11. januára 2011, v ktorom zopakoval všetky právne závery formulované v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, okolnosti uvádzané sťažovateľom považoval za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhol zamietnuť.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Predmetom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 10 C 99/2005 a v odvolacom konaní pred krajským súdom pod sp. zn. 3 Co 32/2010 bolo rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na odstránenie stavby – železných stĺpov v počte 27 ks v základoch uložených v zemi, ktoré sa nachádzajú na nehnuteľnosti sťažovateľa, a uvedenie terénu do pôvodného stavu. Tieto železné stĺpy mali byť postavené bez stavebného povolenia, kolaudačného rozhodnutia a súhlasu vlastníka pozemku, pričom sťažovateľovi majú brániť v jeho stavebných zámeroch.

Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 99/2005-99 z 11. decembra 2009 návrh sťažovateľa zamietol, pričom svoje právne závery formuloval takto:

„Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že vlastníkom predmetných stĺpov trolejbusového vedenia je v zmysle citovanej právnej úpravy nepochybne odporca, nakoľko stĺpy sú súčasťou jemu patriacej trolejovej dráhy a nemôžu byť samostatným predmetom občianskoprávných vzťahov. Súčasť veci je všetko, čo k tejto veci podľa jej povahy patrí a nemôže byť od nej oddelené, bez toho aby sa vec ako taká znehodnotila. Súčasť veci nie je preto samostatnou vecou v právnom zmysle. Vec a jej súčasť tvorí jedinú vec - celok podrobený jednému právnemu režimu. V dôsledku toho sa práva a povinnosti, ktorých predmetom je určitá vec, vzťahujú i na jej súčasť.

V konaní bolo nepochybne preukázané, že podporné stĺpy sú súčasťou pozemnej komunikácie ako trolejovej dráhy. Samé osebe však nemôžu byť predmetom občianskoprávných vzťahov, a preto ani súd v tomto konaní nemohol vyhovieť podanému návrhu.

Z týchto dôvodov súd sa bližšie už nezaoberal právnou argumentáciou účastníkov konania. Tým by sa súd zaoberal len v prípade, že v petite žaloby by bolo aj odstránenie pozemnej komunikácie ako dráhy, súčasťou ktorej sú podporné stĺpy. Tento záver vyplýva aj z rozhodnutia NS SR č. 4/92, pričom osobitný zákon (zákon o dráhach) v danom prípade neustanovuje žiadne výnimky z tejto zásady.“

Krajský súd v odvolacom konaní rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010, v ktorom po opísaní priebehu dovtedajšieho konania a zhrnutí právnej argumentácie napadnutého rozhodnutia, sťažovateľom podaného odvolania a vyjadrenia druhej procesnej strany k podanému odvolaniu uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a konštatuje aj správnosť všetkých jeho výrokov. Súčasne po citácii niektorých ustanovení zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov doplnil dôvody zamietnutia návrhu sťažovateľa aj týmito právnymi úvahami:

„Odvolací súd podľa aktualizácie katastrálneho portálu vedenej na internete zo dňa 24. 04. 2010 zistil, že na liste vlastníctve č. ..., k. ú. N. je ako vlastník pozemku, parcely č. ... - zastavané plochy a nádvoria o výmere 11 073 m² zapísaný žalobca. Pred uvedenou aktualizáciou katastrálneho portálu na liste vlastníctve č. ..., k. ú. N. bol ako vlastník pozemku s parc. č. ... - zastavené plochy a nádvoria o výmere 9 673 m² zapísaný žalobca. Z uvedeného je teda zrejmé, že dňa 24. 04. 2010 došlo k prečísleniu pôvodného pozemku s parc. č. ... na pozemok s parc. č. ..., pričom došlo aj k zmene výmery pozemku, ktorý je naďalej zapísaný na LV č. ..., k. ú. N., a ku ktorému je naďalej vlastníkom žalobca.

Vychádzajúc z kódu spôsobu využívania pozemku parc. č. ... zapísanej na LV ..., k. ú. N., číslo kódu ...: ide o pozemok, na ktorom je postavená inžinierska stavba - cestná, miestna a účelová komunikácia a ich súčasti. Pozemná komunikácia ako stavba postavená na pozemku s parc. č. ... nie je predmetom evidencie v katastri nehnuteľnosti, v registri stavieb.

Je nesporné a účastníci konania uvedenú skutočnosť ani nenamietajú, že na pozemku zapísanom na liste vlastníctva č. ..., k. ú. N. je postavená stavba - miestna komunikácia, ktorá je vo vlastníctve žalovaného. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 13. 12. 2007, č. k. 7 C 725/2004-349 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 10. 06. 2008, č. k. 9 Co 10/2008-419.

Na uvedenej komunikácii je vedená trolejbusová dráha v úseku Š. v P. Ako vyplýva z písomného stanoviska Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky zo dňa 06. 04. 2005 (č. 1. 128 spisu) prevádzkovateľom trolejbusových dráh v P., aj prevádzkovateľom dopravy na nich je D. P., akciová spoločnosť so 100 % majetkovou účasťou mesta P.

Samotný stĺp trolejbusovej dráhy nie je samostatnou vecou, t. j. stavbou v občiansko-právnom zmysle, ale je súčasťou trolejbusovej dráhy. Stĺpy trolejbusového vedenia, ktoré žalobca žiada v predmetnom konaní odstrániť, ako súčasti veci (trolejbusovej dráhy) nemajú samostatný právny osud, a preto z hľadiska právneho vlastne neexistujú. Samotný stĺp trolejbusového vedenia ako súčasť trolejbusovej dráhy nie je spôsobilým predmetom občianskoprávneho vzťahu, pričom súčasť veci zdieľa to, čo sa po právnej stránke týka veci hlavnej. Navyiac vlastník nehnuteľností v obvode dráhy (žalobca) je povinný strpieť umiestnenie súčasti dráhy (§ 4 ods. 4 zákona č. 513/2009 Z. z.).

Za takejto situácie, keď námietky žalobcu uvedené v odvolaní sú neopodstatnené, odvolací súd v súlade s ust. § 219 O. s. p. napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento postup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prejednávaní a rozhodovaní veci patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (II. ÚS 172/05). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii

zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Základné právo na súdnu ochranu však neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t. j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny má každý právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd konštatuje, že obsah čl. 11 ods. 1 a 4 listiny je totožný s obsahom čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy (obdobne tak aj so zmyslom čl. 1 dodatkového protokolu) a podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nie je dôvod na odlišné posudzovanie ich aplikovateľnosti (m. m. I. ÚS 150/09).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná nezávislým a nestranným súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny niet odlišností a prípadné porušenie týchto práv a im porovnateľného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je potrebné posudzovať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súd. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka

konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

Ústavnosť konania pred orgánom verejnej moci (vrátane súdov) predpokladá, že orgán verejnej moci koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 199/08).

V súlade s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať aj právnej stránky rozhodnutia.

Pre rozhodnutie krajského súdu bol v posudzovanom konaní rozhodujúci záver, že železné stĺpy, ktorých odstránenia sa sťažovateľ domáhal, sú len súčasťou trolejbusovej dráhy ako veci hlavnej, nie sú spôsobilým predmetom občiansko-právnych vzťahov, nemajú samostatný právny osud, ale zdieľajú to, čo sa po právnej stránke týka veci hlavnej, a preto z hľadiska právneho vlastne neexistujú.

Tieto dôvody vedúce k zamietnutiu návrhu sú podľa názoru ústavného súdu nedostatočné a nepresvedčivé. Aj keď ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmavať

a posudzovať skutkové a právne závery všeobecného súdu, ktoré ich viedli k rozhodnutiu vo veci samej, predmetom kontroly môžu byť tie jeho závery, ktoré sú z ústavného hľadiska neutržateľné, pretože priamo zasiahli do niektorého základného práva alebo slobody spôsobom nezlučiteľným s obsahom týchto základných práv.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Medzera v právnej úprave nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v ústave. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak garantoval (II. ÚS 31/04). Vlastnícke právo každej osoby má rovnaký zákonný obsah a požíva ochranu bez ohľadu na to, či ide o štát, právnickú osobu, obec alebo fyzickú osobu (III. ÚS 101/08).

Pre presvedčivé a ústavne konformné odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemôže postačovať len citácia právnych viet obsiahnutých v predchádzajúcej judikatúre publikovanej pod sp. zn. R 4/1992, vychádzajúcej z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 3 Cz 3/90 z 31. januára 1990, ktoré sa síce týkajú otázky posudzovania spôsobilosti súčasti veci byť predmetom občianskoprávných vzťahov, nedávajú však relevantnú odpoveď na podmienky, za ktorých sa možno domáhať ochrany vlastníckeho práva v prípade, ak stavba neoprávnene zasahuje do vlastníckeho práva inej osoby, ktorá je vlastníkom pozemku. Okrem právneho názoru, že sa nemožno domáhať odstránenia jednotlivých súčastí stavby, sa však krajský súd nevysporiadal s otázkou, či môže osoba, do ktorej vlastníckeho práva k pozemku čiastočne zasahuje neoprávnená stavba iného vlastníka, domáhať sa s úspechom odstránenia celej stavby, ktorá vo zvyšnej časti stojí na pozemku iného vlastníka, ktorý dokonca môže byť totožný s osobou vlastníka neoprávnenej stavby. Krajský súd vo svojom rozhodnutí vôbec nevysvetlil, ktoré z podmienok uvedených v § 136 Občianskeho zákonníka neboli splnené, a preto nebolo v danom prípade označené ustanovenie aplikované.

Z okolností prípadu taktiež vyplýva, že zvyšná časť trolejbusovej dráhy bola zriadená na pozemku vo vlastníctve žalovaného, kde je postavená miestna komunikácia, a po ktorej

je vedená aj uvedená trolejbusová dráha. Vzhľadom na uvedené preto konaním o návrhu na odstránenie 27 železných stĺpov, ktoré sú súčasťou trolejbusovej dráhy, zasahujúcich do vlastníckeho práva sťažovateľa nemohli byť dotknuté práva tretej osoby nezúčastnenej v konaní. V tomto kontexte ústavný súd poznamenáva, že platný Občiansky zákonník priznáva v § 126 vlastníkovi právo na ochranu jeho vlastníckeho práva proti každému, kto do jeho vlastníckeho práva zasahuje. Ustanovenie § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka dokonca priznáva vlastníkovi pozemku právo odstraňovať aj súčasti inej veci, ktoré do jeho vlastníckeho práva užívať pozemok zasahujú (konkrétne ide o právo vlastníka susedného pozemku odstraňovať časti porastu presahujúce na jeho pozemok).

Podľa názoru ústavného súdu ani judikatúra aplikovaná krajským súdom v sťažovateľovej veci sa netýka podmienok, za ktorých možno na úkor ochrany vlastníckeho práva k pozemku priznať právnu ochranu neoprávnenej stavbe. K rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 3 Cz 3/90 z 31. januára 1990, na ktorý v danej veci odkázal okresný súd vo svojom rozsudku č. k. 10 C 99/2005-99 z 11. decembra 2009, ústavný súd poznamenáva, že sa vo svojich záveroch nedotýka práva vlastníka pozemku na odstránenie časti stavby, ktorá neoprávnene zasahuje do pozemku iného vlastníka, ale obsahuje najmä výklad ustanovenia § 120 Občianskeho zákonníka týkajúci sa pojmu súčasť veci.

Krajský súd v napadnutom rozsudku nedal žiadnu odpoveď na kľúčové argumenty sťažovateľa, že do jeho pozemku zasahuje stavba zriadená bez stavebného povolenia a bez jeho súhlasu, vôbec sa nezaoberal neoprávnenosťou zásahu do sťažovateľovho vlastníckeho práva a ani spôsobom, ako je možné sťažovateľovo vlastnícke právo chrániť, resp. ako je možné usporiadať pomery medzi odporcom (vlastníkom pozemku) a sťažovateľom (vlastníkom stavby), pričom ústavný súd poznamenáva, že platné hmotné právo upravuje viacero možností usporiadania pomerov medzi účastníkmi konania, pri ktorých nemusí dôjsť k reálnemu odstráneniu stavby. Keďže sa krajský súd v napadnutom rozsudku sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 nezaoberal aj právom sťažovateľa na ochranu jeho vlastníckeho práva k pozemku spočívajúceho v práve na odstránenie stavby neoprávnene zriadenej na cudzom pozemku podľa § 136 Občianskeho zákonníka, poprel tým zmysel

a podstatu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré zahŕňa aj právo každého vlastníka na právnu ochranu jeho vlastníckeho práva bez ohľadu na to, kto by bol týmto oprávneným subjektom. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd zaťažil svoje rozhodnutie arbitrárnosťou, ktorá je dôvodom na zásah ústavného súdu vo veci.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže pri rozhodovaní vo veci nepoužil relevantnú právnu normu (§ 136) a svoje rozhodnutie nezdôvodnil ústavne konformným spôsobom. Súčasne podľa ústavného súdu pri výklade aplikovaných zákonných ustanovení (najmä Občianskeho zákonníka) krajský súd nevzal na zreteľ ústavnoprávne aspekty práva na ochranu vlastníctva sťažovateľa, a tým porušil aj základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, podľa čl. 11 ods. 1 listiny a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku tohto nálezu), ústavný súd v nadväznosti na to zrušil namietaný rozsudok krajského súdu sp. zn. 3 Co 32/2010 z 19. mája 2010 a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

Povinnosťou krajského súdu bude odstrániť vytykané nedostatky a rešpektovať relevantné ústavné princípy. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že akceptácia a viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí znamenať, že sťažovateľ nemusí byť v konaní úspešný a viazanosť právnym názorom ústavného súdu nemusí jednoznačne viesť

k inému rozhodnutiu, než aké bolo prijaté. Základom pre výrok tohto nálezu bolo predovšetkým zistenie nedostatočnosti a arbitrárnosti odôvodnenia a ústavne nekonformného právneho posúdenia daného prípadu.

IV.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 254,88 €, čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad za dva úkony právnej služby podľa § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena za 1 úkon predstavuje sumu 120,23 € a paušálna náhrada za 1 úkon sumu 7,21 €). Úhradu trov právneho zastúpenia uplatnených právnu zástupkyňou sťažovateľa za dva vyúčtované úkony právnych služieb vykonané v roku 2010 (t. j. prevzatie a príprava zastupovania, podanie sťažnosti) považuje ústavný súd za dôvodné, a preto porušovateľa základného práva zaviazal na ich zaplatenie tak, ako to vyplýva z bodu 3 výroku nálezu.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 4 ústavy a čl. 11 ods. 4 listiny ústavný súd sťažnosti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu) vychádzajúc z princípu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecného súdu, rozhodnutie ktorého je v konaní o tejto sťažnosti preskúmané. Súčasne prihliadol na zistenie, že v danom prípade predmetom konania pred všeobecným súdom nebolo vyvlastňovanie ani nútené obmedzenie vlastníckeho práva a rovnako ani súdny prieskum vyvlastňovacieho konania realizovaného správnym orgánom. Ani sťažovateľ bližšie nezdôvodnil, v čom vidí porušenie označeného článku ústavy, resp. listiny.

Rovnako tak ústavný súd vo výrokovej časti tohto nálezu nevyslovil ani porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Ustanovenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter všeobecných ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto články ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv alebo slobôd garantovaných ústavou, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné túto skutočnosť explicitne vyjadrovať vo výrokovej časti svojich rozhodnutí. To isté v zásade platí aj o čl. 152 ods. 4 ústavy, ktorý má charakter generálneho interpretačného princípu, ktorý ústavný súd vždy uplatňuje pri svojej rozhodovacej činnosti (m. m. IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 303/2010). Prostredníctvom čl. 144 ods. 1 ústavy sa garantuje nezávislosť sudcov, resp. sudcovského rozhodovania, pričom v danom prípade podľa názoru ústavného súdu neexistuje medzi obsahom tohto článku ústavy a podstatou sťažnosti taká príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala vysloviť jeho porušenie vo výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2011